

ARVIOINTIKERTOMUS 2024 TOIMENPITEET

2.2. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN KEHITYS

SIVISTYSTOIMIALA

Tarkastuslautakunta ei pidä sivistystoimialalle asetettuja Porin kaupungin elinvoimaan liittyviä tavoitteita kovin onnistuneina. Kaksi kolmesta asetetusta elinvoimatavoitteesta ovat sellaisia, joiden toteutumiseen sivistystoimialalla ei juurikaan ole tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa.

Esa Kohtamäki: Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota sivistystoimialalle asetettuihin Kasvava Pori toiminnallisiin yhteisiin tavoitteisiin. Huomiot tuloksista ovat oikeat.

1. Koulutuksen toteuttajat yhteistyöhön kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen toteuttamiseksi yritysten tarpeeseen sivistystoimialan ohjaamana, päämääränä tavoitteen jalkauttaminen ja kurssien määrän kasvu +10 prosenttia.

Selvitys: Toiminnallisia tavoitteita laadittaessa keväällä 2023 oli kaupungin johtoryhmällä tahtotila lähteä edistämään yhteistyötä koulutuksen järjestäjien, yritysten ja toimijoiden tavoitteellisen koulutusyhteistyön edistämiseksi. Asian selvityksen alkuvaiheessa kävi selväksi, että eri koulutuksen järjestäjillä oli ja olemassa tai alkamassa järjestelmälliset tavat tehdä kyseistä koulutusyhteistyötä. Olemassa olevien toimintamallien yhdistämisessä ei nähty olevan sellaista hyötyä, että siihen olisi ollut halukkuutta ryhtyä. Toisaalta yksikään koulutuksen järjestäjästä ei toimi sivistystoimialan alaisuudessa tai yhteydessä, joten mahdollisuuksia ohjaavaan toiminnan toteuttamiseksi ei käytännössä ole. Elinvoimayksikkö on käytännössä yhteydessä yrityksiin ja yrittäjiin ja heillä sitä kautta kosketuspinta koulutustarpeisiin.

2. Ylioppilaspohjainen sisäänotto yliopistokeskuksen tekniikan opintoihin, tavoitteena sisäänoton vakiinnuttaminen ja kasvattaminen.

Selvitys: Emoyliopistot (Turun ja Tampereen yliopistot) sopivat yhteistyössä Porin kaupungin kanssa, että niin sanottu Kurvisen lisäraha yliopistokeskukselle käytettäisiin tekniikan maisteritutkinnon eli diplomi-insinööri koulutuksen käynnistämiseksi ja toteuttamiseksi. Koulutuksen järjestämiseksi tehtiin hyvää yhteistyötä siten, että koulutussuunnitelmat saatiin ajoissa valmiiksi ja haku voitiin avata. Hakua varten järjestettiin erilaisia vaikuttaja- ja rekrytointitapahtumia. Haku onnistui hyvin, koska hakijoita koulutukseen oli yli sata, joista 30 valikoitui mutta vain 7 otti opiskelupaikan vastaan. Lisärahoitusta koulutuksen järjestämiseen ei saatu, joten aloitettu koulutus käytännössä sulautui yliopistojen muiden maisterikoulutuksien yhteyteen.

Perusopetus

Tarkastuslautakunta pitää perusopetuksen saavutettujen tavoitteiden kehitystä hyvänä. Vuonna 2023 toteutumatta jäi lähes puolet asetetuista toiminnallisista tavoitteista.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa hyvänä saavutuksena esiin sen, että tavoite pitkistä liikuntavälitunneista kaikissa kouluissa on toteutunut.

Edelleen perusopetuksen seurattavien mittareiden määrä kuitenkin erottuu kaikkien toimialojen joukosta muita yksiköjä selvästi suurempana.

Lukiokoulutus

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että toiminnallisten tavoitteiden hyvästä toteutumisasteesta huolimatta lukio ylitti molemmat asettamansa taloudelliset tavoitteet. Sekä koulutuksen yksikkökustannushinta per opiskelija että lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksen tavoitehinta ylittyivät.

Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei varhaiskasvatus saavuttanut yhtään sille asetettua toiminnallista tavoitetta. Lisäksi taloudellisten tavoitteiden osalta varhaiskasvatuksen yksiköiden täyttöprosentti laski vuotta aikaisemmasta. Varhaiskasvatuksen osalta mittareiden suunta vaikuttaa huolestuttavalta.

Ritva Välimäki: Varhaiskasvatuksen kolmesta toiminnallisesta tavoitteesta kaksi toteutui osin. Yhden tavoitteen toteutuminen siirtyi vuodelle 2025. Tavoitteiden toteutumista on selvitetty tilinpäätöksen yhteydessä.

Yksi tavoitteista oli vakinaisen henkilöstön osallistuminen lapsen tuen järjestämiseen liittyvään koulutukseen. Tavoitteena oli 95 % henkilöstöstä. Aivan tuohon määrään ei päästy, koska henkilöstöä ei voitu irrottaa perustyöstä lasten parista niin paljon kuin oli tavoitteena. Sijaisia ei koulutusta varten palkattu. Osallistumisprosentti oli noin 90. Sitä voidaan pitää hyvänä, vaikka ihan tavoitteeseen ei päästy. Koulutuksiin osallistumisten seuranta on ollut myös haasteellista. Tilanne onneksi on parantunut, kun tänä vuonna saatiin OSS-koulutusrekisteri, josta koulutustiedot ovat helposti saatavilla.

Toinen toiminnallinen tavoite oli asiakastyytyväisyyskyselyssä palveluohjauksen saaman arvosanan nostaminen 4:ään, kun se edellisessä kyselyssä (v. 2022) oli 3,6. Tavoitteeseen ei päästy, mutta arvosana nousi ollen 3,72 (asteikko 1-5). Varhaiskasvatuksen palveluohjauksen parantamiseksi tehtiin uusi "Uuden toimintavuoden lapsiryhmien suunnittelun" -vuosikello, jossa on selkeästi määriteltä tehtävät ja aikataulut palveluohjaukselle, päiväkodinjohtajille, varhaiskasvatuksen opettajille ja erityisopettajille sekä hallinnolle.

Kolmantena tavoitteena ollut arvioinnin vuosikello jäi vähän kesken tiedossa olevan esiopetuksen tuen uudistuksen vuoksi. Arvioinnin vuosikello otetaan kokonaisuudessaan käyttöön vuonna 2025. Suurin osa arvioinnin rakenteista ja käytänteistä oli jo käytössä vuonna 2024.

Taloudellisten tavoitteiden osalta täyttöprosentti oli heikompi kuin edellisvuonna. Täyttöprosentteihin on kiinnitetty huomiota ja tilannetta pyritty korjaamaan. Tammi-toukokuussa 2025 täyttöprosentti on jo ollut korkeampi päiväpäiväkodeissa kuin vuonna 2024. Ongelman muodostavat edelleen osa pienistä yksiköistä, joissa henkilökunta ei riitä tavanomaisella mitoituksella koko aukioloajaksi ja toisaalta osa kouluilla toimivista vajaista

esiopetusryhmistä (esim. Kyläsaarella), joihin ei voi sijoittaa muita kuin esiopetusikäisiä. Kaikki tilat kuitenkin tarvitaan toistaiseksi, lukuun ottamatta Päiväkoteja Uusikoivisto ja Väinölä, joista luovutaan, kun uusi Päiväkotitoiminta Koivistoinen valmistuu.

Varhaiskasvatuksella ei ole huomautettavaa vuoden 2024 arviointikertomuksen havainnoista ja kommentteista varhaiskasvatuksen osalta. Tavoitteiden laadintaan ja toteuttamiseen kiinnitetään jatkossa tarkemmin huomiota.

Nuorisotyö

Tarkastuslautakunta toteaa vapaa-ajan lautakunnan alla toimivien sivistystoimialan palvelujen pääosin yltäneen asetettuihin tavoitteisiin. Lisäksi taloudellisten tavoitteiden osalta kulttuuripalveluiden käyttökustannukset laskivat vuoden 2023 tasosta. Liikuntapalveluiden osalta uimalaitosten kävijämäärät eivät ole nousseet koronaa edeltävälle tasolle, joka vaikuttaa pääsymaksukertymän kautta suoraan liikuntayksikön talouteen.

ELINVOIMA- JA YMPÄRISTÖTOIMIALA

Elinvoima- ja ympäristötoimialan osalta lupaprosessien sujuvoittamisen tavoitteet saavutettiin.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota työllisyydenhoidon osalta kuntouttavan työtoiminnan osallistujamääriin. Hyvinvointialue ei ole pystynyt tarjoamaan kuntouttavan työtoiminnan paikkoja kuin 205, vaikka tavoitetaso oli 480 paikkaa.

TEKNINEN TOIMIALA

Tarkastuslautakunta toteaa teknisen toimialan tavoitteiden asettelun kehittyneen vuoden aikana huomattavasti.

Tilatehokkuuden osalta tarkastuslautakunta odottaa jatkossa tavoitteiden uudelleen suuntaamisen tarkastelua. **Tarkastuslautakunta jää seuraamaan tilatehokkuuden kehittymistä erityisesti kaupungin vajaakäytöllä olevien tilojen osalta.**

Markku Koppelomäki: Tilatehokkuuden osalta on sovittu, että siitä tulee toimialan talousarviossa tarkemmin seurattava asia vuoden 2027 talousarvioon. Sitä ennen tilatehokkuudesta muodostetaan oma projektinsa vuoden 2025 aikana. Projektille määritellään tavoitteet ja osoitetaan resurssit ja vastuhenkilö.

2.3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN KEHITYS

Hyvinvointialueuudistus vähensi merkittävästi Porin kaupungin verotuloja ja valtion-osuuksia, mutta samalla kaupungin lainakannassa vastaavaa kutistumista ei ole tapahtunut. Porin kaupungin lainakanta asukasta kohden on 4376 euroa. Lukema on

korkea verrattuna Manner-Suomen kuntien keskiarvoon, joka on noin tuhat euroa vähemmän.

Tarkastuslautakunta huomauttaa Porin kaupungin suhteellisen velkaantuneisuuden kasvusta yhdistettynä nousseisiin korkokustannuksiin ja tulojen kasvun heikkoon kehitykseen. Tarkastuslautakunta kehottaa huomioimaan jatkossakin tarpeen kaupungin palvelurakenteen ja toimintojen tehostamiselle.

2.3.1. Suurten kaupunkien vertailu

Tarkastuslautakunta jää odottamaan jo päätettyjen sekä suunnitteilla olevien tervehdyttämistoimien vaikutusta Porin kuntatalouteen.

2.3.2. Vuoden 2024 talousarvion ja tilinpäätöksen vertailu

Tarkastuslautakunta pohtii, voitaisiinko tulevaisuudessa esimerkiksi toimintatuottoja lisäämällä ja kaupungin tilatehokkuutta aidosti parantamalla päästä taloudellisesti kestävämpään asemaan.

3. KAUPUNKIKONSERNI

Arviointihavaintojen perusteella omistajaohjauksen hallinnollisen uudelleenjärjestelyn myötä omistajaohjauksen hallinnoimien konserniyhteisöjen koetaan nyt olevan paremmin osa kaupunkikehitystyötä kuin aikaisemmin.

Tarkastuslautakunta kysyy, ulottuuko kaupunkikehitystyö nykyorganisaatio-rakenteella riittävän kattavasti ja vaikuttavasti läpi koko Porin kaupunkikonsernin?

Lauri Kilkku: Kaupunkikehitystyöstä on tekeillä YAMK-opinnäytetyö aiheella *Porin kaupunkikehityksen kärkikohteiden johtajuuden toimintamallin kehittäminen*.

Kuluneiden vuosien aikana on havaittu, että kaupunkikehityksen kärkikohteiden johtamisen toiminnassa olisi kehittämisen varaa erityisesti organisaation sisäisen yhteistyön, yhteisten toimintatapojen sekä kohdejohtajien vastuiden ja valtuuksien näkökulmasta. Opinnäytetyö tarkastelee nykyistä toimintamallia ja tavoitteena on löytää mahdollisia kehittämiskohteita ja pohtia miten kärkikohteiden kohdejohtajuus suhteutuu kaupunkiorganisaation muuhun johtajuuden malliin. Tavoitteena on myös kehittää nykyisiä käytänteitä mahdollistaen entistä tuloksekkaamman toiminnan kaupunkikehityksen kärkikohteiden kehittymiselle.

Opinnäytetyö valmistuu tämänhetkisen arvion mukaan keväällä 2026.

3.1. Konsernijohtolalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Konsernijohtolalle vuodelle 2024 asetettuja tavoitteita ei saavutettu.

Konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli yksi, kun tavoitteena oli, että tunnusluku toteutuisi yli yhden. Lisäksi konserniohje oli tavoitteena päivittää vuonna 2024. Konserniohjeen päivitys tuotiin kaupunginhallituksen käsittelyyn vasta keväällä 2025 ja se on arviointihetkellä edelleen valmistelussa.

Vuosi 2024 on ollut arviointihavaintojen perusteella valmistelun vuosi. Sen lisäksi, että vuonna 2024 valmisteltiin julkisten työvoimapalvelujen siirtoa kunnille, valmisteltiin Porin kaupungissa myös esimerkiksi Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myyntiä.

Tarkastuslautakunta jää seuraamaan, miten vuoden 2024 aikana toteutetut valmistelutyöt konkretisoituvat esimerkiksi tarkasteltaessa konsernin laskennallisen lainanhoitokatteen kehittymistä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konserniohjeen päivityksen siirtäminen vuodesta 2024 keväälle 2025 on ollut tarkoituksenmukaista, jos päivityksen siirrolla on haluttu varmistaa konserniohjeen sisällön ajantasaisuus, ohjaavuus ja sopivuus toimintaympäristöön.

3.2. Strategisille konserniyhtiöille määriteltujen tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta kysyy, miten Länsirannikon Koulutus Oy:n ja Kiinteistö Oy Porin Winnovan omistajapoliittisissa linjauksissa mainittu omistajaohjaus yhtenä kokonaisuutena hyötyineen saadaan näkyviin omistajalle suunnatussa vuosiraportoinnissa?

Lauri Kilku: Kiinteistö Oy Porin Winnovan tarkoituksena on tuottaa Länsirannikon Koulutus Oy:lle tämän tarvitsemat toimitilat Porissa. Paremman kokonaiskuvan luominen on nähty olennaiseksi vaikuttavalle omistajaohjaukselle. Tästä syystä mainittu kirjaus on otettu omistajapoliittisiin linjauksiin.

Vakiintuneena käytäntönä on, että kaupunginhallituksen käsitellessä strategisten tytäryhtiöiden tilinpäätöksiä ja tavoitteiden toteutumista, Länsirannikon Koulutus Oy:n rinnalla käsitellään samalla Kiinteistö Oy Porin Winnovan tilinpäätös ja muut keskeiset yhtiön tulevaisuuteen vaikuttavat seikat. Tämän lisäksi yhtenäisemmän vuosiraportoinnin tarvetta tarkastellaan viimeistään, kun omistajapoliittisia linjauksia päivitetään.

Pori Energia -konserni

Tarkastuslautakunta jää seuraamaan, muuttuvatko Pori Energia Oy:n kaupunginvaltuuston asettamat strategiset vuositavoitteet tilanteessa, jossa Porin kaupungin omistusosuus yhtiöstä muuttuu 100 prosentista 51 prosenttiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että strategisten vuositavoitteiden kautta on tärkeä tuoda Porin kaupungille omistajana tietoa siitä, miten Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnin tavoitteiden saavuttaminen vuositavalla etenee.

Porin Satama Oy

Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajaohjauksesta vastuulliset varmistavat, että Porin Satama Oy raportoi jatkossa numeraaliset toteumat liittyen numeraalisiin tavoitteisiin.

Esimerkiksi pääoman tuottotavoitteeksi oli asetettu 0,7 prosenttia, mutta toteuman kerrottiin sanallisesti jääneen toteutumatta ilman, että numeraalista toteumatietoa esitettiin omistajalle suunnatussa raportoinnissa. Sama koski tavaraliikenteen kasvutavoitetta sekä henkilökunnan sairaspöissaolo- ja koulutuspäivätavoitteita.

Porin YH-Asunnot Oy

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että Porin YH-Asunnot Oy:n maksuvalmius oli laskenut vuonna 2024 alle yhden. Porin YH-Asunnot Oy:n maksuvalmiustunnusluku ei ole omistajalle suunnatun raportoinnin perusteella laskenut alle yhden ainakaan viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Prizztech Oy

Tarkastuslautakunta kysyy, mikä on Prizztech Oy:n omistajaohjauksen ja elinvoima- ja ympäristötoimialan kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikön Prizztech Oy:hyn kohdistaman elinkeinopalvelujen ohjauksen ero?

Lauri Kilkku: Omistajaohjaus ja elinkeinopalveluiden ohjaus perustuvat eri asiakirjoihin. Omistajaohjausta toteutetaan konserniohjeen ja omistajapoliittisten linjausten perusteella, elinkeinopalveluiden ohjaus puolestaan perustuu Porin kaupungin ja Prizztech Oy:n väliseen toimeksiantosopimukseen elinkeinopalveluiden tuottamisesta. Toimeksiantosopimuksen on hyväksynyt Porin kaupungin puolesta elinvoima- ja ympäristölautakunta.

Prizztech Oy:n omistajaohjauksen valmistelusta vastaavat toimialajohtaja Lauri Kilkku ja controller Jenni Jakovaara. Toimeksiantosopimuksen solmimiseen päättäneistä neuvotteluista vastasi kasvu- ja työllisyysyksikön päällikkö Jouko Hautamäki, joka vastaa elinkeinopalveluiden ohjaamisesta ja jolla on myös läsnäolo- ja puheoikeus Prizztech Oy:n hallituksen kokouksissa.

Suisto Kiinteistöt Oy

Suisto Kiinteistöt Oy:n omistamien Karjarannan rakennusten vuokrausastetavoite on arviointihavaintojen perusteella 100 prosenttia eli tilanne, jossa kaikki rakennukset olisivat käytössä. **Tarkastuslautakunta pyytää omistajaohjausta varmistamaan, että Suisto Kiinteistöt Oy raportoi jatkossa omistajalle Karjarannan rakennusten vuokrausasteen tavoite- ja toteuma-arvot.**

Tarkastuslautakunta suosittelee myös, että oman ja sijoitetun pääoman toteutuneet tuottoprosentit raportoidaan jatkossa omistajalle tavoitteiden toteutumisen arvioinnin mahdollistamiseksi.

Keräämö Oy

Tarkastuslautakunta suosittelee, että omistajaohjauksesta vastuulliset varmistavat, että Keräämö Oy jatkossa asettaa sijoitetun pääoman tuottoprosentille ja kierrätysasteelle numeraaliset tavoitearvot sekä raportoi omistajille kummastakin numeraaliset toteumaprocentit.

4. HENKILÖSTÖJOHTAMINEN

HR-tiedolla johtamista sekä toiminnan raportointia ja seuranta on kehitetty viime vuosina. Tiedolla johtamisen kehityksen sekä toiminnan tarkemman seurannan myötä toiminnassa on havaittu myös uusia kehityskohteita.

Tarkastuslautakunta painottaa tiedolla johtamisen kehittämisen tärkeyttä myös jatkossa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tiedolla johtamisen ja seurannan tuloksena saatavaa tietoa hyödynnetään niin toiminnan kuin johtamisenkin suunnittelussa ja kehittämisessä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että varhaiseen tukeen kannustetaan ja työkyvyn ohjausjärjestelmän hälytyksiä seurataan. Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota pidettyjen varhaisen tuen keskustelujen ja esihenkilöiden reagoitien vähäiseen määrään.

Timo Jauhiainen: Tiedolla johtamista on henkilöstöjohtamisen osalta kehitetty viime vuosina ja sen taso on noussut vuosi vuodelta paremmaksi. Tiedolla johtamiseen on muodostettu säännölliset toimintamallit. Kuukausittain raportoidaan keskeiset tunnusluvut laajennetussa johtoryhmässä, kolmannesvuosittain laaditaan laajempi raportti henkilöstöohjelman painopisteiden mukaisesti kaupunginhallitukselle. Kolmannesvuosiraportissa raportoidaan myös keskeisiä meneillään olevia tai muuten ajankohtaisia hankkeita, niiden tilannetta ja vaikuttavuutta. Vuosittain laaditaan henkilöstöraportti, joka sisältää laajasti erilaisia tunnuslukuja ja muuta kirjallista raportointia henkilöstöasioiden kokonaisuudesta. Henkilöstöraportti käsitellään kaupunginvaltuustossa. Lisäksi hr-johtoryhmässä käsitellään usein henkilöstöön liittyvien ratkaisujen vaikuttavuutta ja tilanteen kehittymistä.

Haasteena tiedolla johtamisen kehittämisessä on useat erilaiset järjestelmät, minkä vuoksi raportteja joudutaan edelleen tuottamaan manuaalisesti ja eri järjestelmät tuottavat yleensä aina hieman erilaisia raportteja erilaisin parametrein. Hyödynnämme mahdollisimman laajasti Sarastia365-raportointijärjestelmää, joka hakee tiedot omasta henkilöstöjärjestelmästäamme Personecista. Tulevaisuudessa tiedolla johtamista ja analyysia tulee kehittää nykyistä ennakoivampaan suuntaan. Tällä hetkellä raportoimme pääasiassa menneistä tapahtumista ja luvuista, joita hyödynnämme päätöksenteossa. Tämä edellyttää järjestelmien kehittymistä sekä tiedolla johtamisessa ja johtamisessa ylipäätään uudenlaista ajattelutapaa.

HR-yksikkö raportoi säännöllisesti, miten varhaisen tuen keskustelut ja siihen liittyvät muut toimenpiteet on organisaatiotasolla hoidettu. Olemme tämän osalta työterveyshuollon raporttien varassa ja niiden luotettavuudessa sekä hyödynnettävyydessä on todettu haasteita. Tilanne on kehittynyt jonkin verran parempaan suuntaan, mutta varhaisen tuen

toimintamallin toteuttamisessa on edelleen parantamisen varaa. Asiaa on käsitelty säännöllisesti esihenkilöiden tilaisuuksissa ja koulutusmahdollisuuksia järjestetään vuosittain useampia. HR-jatkaa edelleen asian esillä pitämistä, antaa esihenkilöille mahdollisuuden kouluttautua varhaisen tuen keskustelujen pitämisessä sekä prosessin hallinnassa ja tarvittaessa tukee konkreettisesti haastavissa työkyky- ja johtamistilanteissa esihenkilöitämme.

5. KESTÄVYYS

Resurssiviisas kiertotalouden tiekartta on kytketty osaksi talouden prosesseja. Tilinpäätösraportoinnin pohjalta tiekartan toimenpiteitä on saatu edistettyä jonkin verran vuoden 2024 aikana.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kokonaiskuvan muodostamiseen ja näkee tarpeen raportoinnin lukijaystävällisyyden lisäämiselle. Tarkastuslautakunta jää seuraamaan, selkeyttääkö vuoden 2025 talousarvioon kirjatun tavoitteen raportointi kokonaiskuvaa tiekartan toimenpiteiden etenemisestä ja arviointia tavoitteiden saavuttamisesta.

Kestävyyteen liittyvää seuranta ja raportointia on kehitetty viime vuosina. Raportointi on kuitenkin edelleen kehitysvaiheessa.

Tarkastuslautakunta jää odottamaan erillisen kestävän kehityksen raportin valmistumista sekä painottaa tarvetta kestävyysraportoinnin selkeyttämiselle kohti eri dokumentit yhdistävää, entistä yhtenäisempää raportointia. Tarkastuslautakunta kokee myös tärkeäksi, että kestävyiden kolme ulottuvuutta – taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen – huomioidaan ja tuodaan esiin raportoinnissa.

6. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN PORIN KAUPUNGISSA

Sekä toimintaa kuvaavien viidentoista prosessi-indikaattorin että muutosta kuvaavien kuuden tulosindikaattorin osalta todetaan Porin saaman keskiarvon ensin nousseen valtuustokauden alussa ja sitten laskeneen.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että HYTE-kertoimen raportointi olisi hyvinvointikertomuksen ohella pitänyt liittää myös osaksi kaupungin tilinpäätösraportointia. HYTE-kertoimelle asetettu tavoite kuitenkin löytyy myös talousarviosta 2024.

7. MUUT HAVAINNOT

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota saamaansa tietoon, jonka mukaan kaupungin sisällä ei ole vuoden 2024 loppuun mennessä päästy selvytyteen nuorten työllistymiseen liittyvien palvelujen yhteensovittamisesta.

TE-uudistuksen mukanaan tuomat muutokset haastavat kaupungin toimialoja jatkossa myös siltä osin, ettei palkkatuen käyttö ole enää mahdollista. Punnittavaksi tulee, missä määrin toimialat pystyvät palkkaamaan esimerkiksi määräaikaista kausityövoimaa niiden henkilöiden joukosta, jotka aiemmin olisivat olleet tukityöllistettyjä. **Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka kattavasti Porin kaupunki on selvittänyt, että aikaisemmin työllistettyjen toimesta tehtyivät tulevat myös jatkossa hoidetuiksi?** Työllistetyt ovat esimerkiksi vastanneet kaupungin retkeilyreittien kunnossapidosta ja uusien reittien rakentamisesta.

Lisäksi tarkastuslautakunta esittää huolensa työllisyyteen liittyvien palvelujen hajaantumisesta moneen eri yksikköön ja eri toimialoille. TE-palvelut sijoittuvat kaupungin organisaatiokaaviossa Elinvoima- ja ympäristötoimialan Kasvupalvelut - yksikköön, Ohjaamo löytyy Sivistystoimialan Nuorisoyksiköstä ja matalan kynnyksen palveluja ulkomaalaistaustaisille, mutta ei työttömille työnhakijoille tarjoaa Konsernipalvelujen Strategia- ja hyvinvointiyksikköön sijoittuva International House Pori. **Palvelujen hajanaisuus ei ole omiaan edistämään yhteistyötä nuorten tai maahanmuuttajien työllisyyteen liittyvien asioiden hoitamiseksi eikä resurssien tehokkaaksi hyödyntämiseksi.** Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa käyttäjänäkökulman huomioimista ja palvelumuotoilun kehittämistä työllisyyttä tukevilla palveluilla. Kokonaisuus on nykyisellään sekava ja eri palvelupaikat vaikuttavat osittain kilpailevan keskenään.

Markku Koppelomäki: Eduskunta hyväksyi TE-palvelujen siirtoa koskevat lait 1.3.2023. Järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistus on aiheuttanut sen, että työllistetyt jäävät pois kaupungin omassa toiminnassa mm. teknisen toimialan palvelutuotannossa vuosien 2025- 2026 aikana, kun ennen vuodenvaihdetta 2024- 2025 alkaneet työsuhteet päättyivät. Pääosa työsuhteista päättyivät kevään 2025 aikana, mutta joitakin työllistettyjä työsuhteita jatkuu keväälle 2026. Tekninen toimiala on järjestänyt toimintoja uudestaan. Vuoden 2025 henkilöstösuunnitelmaan varattiin kausityöntekijöiden palkkaamiseksi määräraha, jolla korvattiin osittain työllistettyjen tekemät työt. Osin tehtäviä on siirretty ostopalveluiden piiriin.

Teknisellä toimialalla työllistettyjen määrä on ollut noin 100 henkilöä. Työsuhteet ovat olleet 9 kk pitkiä, joka on tarkoittanut noin 75 henkilötyövuotta. Muutoksessa kausityöntekijöiden määräksi arviointiin noin 65 henkilöä, joiden työsuhteet ovat noin 6-9 kk pitkiä, jolloin henkilötyövuosien määrän on suunniteltu olevan noin 39,25 henkilötyövuotta. Muutoksella oli vaikutuksia myös vakinaisen henkilöstön tehtäviin. Infran kunnossapidossa toteutettiin vuoden 2025 aikana organisaatiomuutos, jossa tehtäviä järjestettiin uudestaan muutoksen mahdollistamiseksi ja jossa osa nykyisistä tehtävistä teetetäisiin ulkopuolisilla urakoitsijoilla.

Ostopalveluissa merkittävin muutos oli nurmikonhoitourakoiden lisääminen 30 hehtaarista 100 hehtaariin. Lisäksi luontoreittien hoito ja kunnostaminen siirtyi vuoden aikana ostopalvelu tehtäväksi töiksi. Luontoreittien osalta laadittiin myös priorisoitu hoitoverkostouudistus, jossa hoidettavien kohteiden määrää vähennettiin. Tästä on käynnissä kokeilu, jonka perusteella lopullinen hoitoverkko määritetään huomioiden käyttäjien palautteet muutoksesta.

Tilayksikössä työllistettyjä oli lähinnä toimitilojen ylläpitopalveluissa kiinteistönhoitotehtävissä ja kouluvahtimestaritiimissä avustavissa tehtävissä. Noormarkun alueella tukeuduttiin piha-alueiden hoidossa arvioitua enemmän pihatöissä. Tämä on sitten tullut esiin mm. Nurmialueiden ja vesakkojen hoitamattomuudessa. Pihojen hoitosuunnitelmien tekemisessä on tukeuduttu infrayksikköön ja työvoimasta palveluiden ostoon. Kiinteistövahtimestaritoiminnossa työllistetyt hoitivat paljon kuljetuksia, muuttoa ja kierrätystä. Vuonna 2025 muutot ja kierrätykset on hoidettu pääosin ostopalveluilla ja kuljetuksien määrää tiputettu noin 60% ja pyydetty toimialoja hoitamaan kuljetukset itse tai pohtimaan muita logistisia muutoksia. Työllistetyt ovat tukeneet myös arvioitua enemmän varsinaista vahtimestaritoimintaa. Vuonna 2025 kiinteistövahtimestari toiminnon palvelun turvaamisessa on ollut haasteita runsaiden poissaolojen vuoksi. Kiinteistövahtimestaripalvelun osalta määräaikaisien ja vakituisten rekrytointitarpeiden osalta ei oltu kyetty esittämään riittävää määrää vuonna 2024. Vuonna 2025 on aloitettu kiinteistönhoidon ja kouluvahtimestaritiimissä kehittämistoimia palveluiden turvaamiseksi. Terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät palvelutehtävät on kyetty hoitamaan pääosin omana työnä.

Tomi Lähteenmäki: Kuten arviointiraportissa on kirjoitettu, työllisyyspalvelut eli Satakunnan työllisyysalue, nuorisoyksikön Ohjaamo ja International House Pori ovat kaupungin organisaatiossa eri toimialoilla. On huomattava, että kunkin kolmen toimijan perustehtävät poikkeavat toisistaan ja palveluiden taustalla ovat osittain eri lainsäädännöt.

Työvoimaviranomaisen lakisääteiset tehtävät Porissa kuuluvat työllisyysalueelle ja se on ainoa taho, joka tuottaa työvoima- ja yrityspalveluita. Työllisyysalueella on vastuu myös TYM-palvelusta eli monialaisesta yhteistoimintamallista, jolla edistetään haastavassa työmarkkina-asemassa olevien palveluita. TYM-palvelua tarjotaan yhdessä Kelan ja hyvinvointialueen kanssa työllisyysalueen Palojoenkulman toimipisteessä.

Nuorisoyksikköön kuuluva Ohjaamo tuli lakisääteiseksi (Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä 381/2023) vuoden 2025 alussa. Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille tarkoitettu matalan kynnyksen monialainen yhteispalvelu. Ohjaamo tarjoaa nuorilähtöisesti maksutonta neuvontaa, ohjausta ja palveluita, joiden tarkoituksena on edistää nuorten opiskelumahdollisuuksia, työllistymistä, toimintavalmiuksia ja hyvinvointia. Palvelun tulee olla nuorten helposti saavutettavissa ja siellä tulee olla mahdollisuus asioida myös anonyymisti. Ohjaamon tavoitteena on edistää nuorten siirtymiä työhön ja koulutukseen tai muuhun tavoitteelliseen toimintaan sekä vahvistaa nuorten osallisuutta, hyvinvointia ja toimintakykyä. Ohjaamossa toimii nuorisoyksikön henkilökunnan ja palveluiden lisäksi monialaisessa yhteistyössä mm. hyvinvointialue, KELA, työllisyysalue, seurakunta, oppilaitokset, eri yhdistyksiä. Asiointi on mahdollista Ohjaamon tiloissa sekä digitaalisesti. Yhteistyötahoista tällä hetkellä digitaalisia palveluita Ohjaamossa tarjoavat KELA ja työllisyysalue. Nuorisotyöllisen työotteen säilyttäminen palvelussa on tärkeää jatkossakin.

International House -palvelumalli vastaa Porissa kunnan lakisääteisistä kotouttamisen palveluista muille kuin työnhakijoille. Vaikka International House Pori palveleekin kaikkia eri syillä Porin seudulle ulkomailta muuttaneita, pääasiallinen kohderyhmä ovat pakolais- ja turvapaikanhakijataustaiset sekä tilapäistä suojelua saavat maahanmuuttajat. Palveluita tarjotaan yhteistyöverkoston avulla laajasti. Erityisesti pakolaistaustaiset tarvitsevat erityistä tukea kotoutumisen alkuvaiheessa. International Housen henkilökunta osaa monia

kieliä ja siellä saa helposti puhelintulkauksen tarpeen mukaan. Kyseessä on matalan kynnyksen neuvontapalvelu, jossa autetaan asiakasta löytämään hänelle sopivimmat palvelut ja tarvittaessa jopa saatetaan niihin.

Työllisyysalue, International House ja Ohjaamo ovat sopineet, että International House ja Ohjaamo voivat tuottaa myös niin sanottuja ei-lakisääteisiä työllistymistä tukevia palveluita. Molemmat tahot ovat järjestäneet palveluita ja tapahtumia, joissa työllistymisen tukemisen näkökulma on keskiössä ja jotka täydentävät viranomaispalveluita. Yhteistyöstä kolmen eri toimijan välillä on sovittu ja yhteys toimijoiden välillä on jatkuvaa. Työllisyyspalveluiden edustajat ovat mukana International Housen ja Ohjaamon ohjausryhmissä ja myös asiakasvirkailijatasolla on erilaisia yhteistyöryhmiä ja -kanavia.

Asiakasvolyymit ovat suuria, joten kaikkien palvelujen keskittäminen ei ole käytännössä mahdollista. Erityisesti nuoret asioivat kaikissa kolmessa palvelussa, joten hyvästä ohjauksesta sovitaan yhdessä. Tarkoituksena on välttää päällekkäistä työtä ja asiakkaiden "pompottamista" edestakaisin. Parhaimmillaan palvelut täydentävät toinen toisiaan, mutta toki sekaannuksia ja haasteitakin on ollut ja riski päällekkäisen työn tekemisestä on olemassa. Jatkuva tiedotus ja markkinointi sekä sisäinen työnjaon kirkastaminen auttavat haasteisiin vastaamisessa.

Strategia- ja hyvinvointijohtaja kutsuu syksyllä 2025 asianosaiset koolle. Tarkastelemme ja analysoimme nykytilannetta ja nykyisen organisoinnin mahdollisia kehittämistarpeita asiakkaan osallisuus huomioiden.

7.2. Kaavoitusyksikkö

Maakuntakaava ohjaa Porin kaupungin yleis- ja asemakaavoitusta. Arviointihavaintojen perusteella Porin kaupungin edustajien on tärkeä valvoa Porin etuja ja vaikuttaa maakuntahallinnossa, jotta noin kymmenen vuoden välein uudistettava maakuntakaava mahdollistaa Porille suunnitellut kehityshankkeet ilman pitkällisiä prosesseja.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Porin kaupungin edunvalvonnan taso vaikuttaa kohonneen ja toivoo, että positiivinen kehitys jatkuu.

Kaavoituskatsauksessa 2024–2026 on mainittu suunnitelma laatia koko Porin maankäytön kehityskuva kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi. Kehityskuvalla on tarkoitus visioida sitä, mihin suuntaan Pori halutaan maankäytön suunnittelun keinoin kehittää. Kehityskuvan valmistelusta vastaa kaavoitusyksikkö ja sen ajantasaisuus on tarkoitus tarkastaa valtuustokausittain.

Tarkastuslautakunta toteaa, että visiolla koko Porin maankäytön kehityskuvasta on mahdollisuus strategialähtöisesti ja tasapainoisesti kehittää Porin yhdyskuntarakennetta pitkällä tähtäimellä. Kaavojen toteuttamiseen asti ei visiota ole tarkoituksenmukaista viedä, koska silloin vastaan tulevat kumppaneiden tai asiakkaiden liikesalaisuuksien piirissä olevat asiat.

Kaavatyö on vuoden 2024 alusta erotettu elinvoima- ja ympäristötoimialan organisaatiorekenteessa kasvupalveluista hallinnollisesti omaksi yksiköksi. Organisaatiomuutoksen arvioidaan parantaneen kaavatyön tarkoituksenmukaisuutta ja mahdollisuuksia lisätä kaavatyön tuloksellisuutta Porin kaupungin elinvoiman kehityksen tukena.

Tarkastuslautakunta jää seuraamaan kaavatyön tuloksellisuuden kehittymistä.

Alueidenkäytön suunnittelussa sovitetaan yhteen eri näkökulmia ja arvoja. Näkökulmat voivat liittyä esimerkiksi alueen luontoon, maisemaan, kulttuuriympäristöön, taloudelliseen kasvuun, asukkaiden viihtyvyyteen ja hyvinvointiin sekä turvallisuuteen ja riskienhallintaan. Erilaisiin näkökulmiin liittyvien tutkimusten ja selvitysten toteuttaminen on edellytys kaavahankkeiden etenemiselle. Arviointihavaintona on todettu, että vaadittujen selvitysten määrä on ollut kasvussa. Lisääntyessään tutkimus- ja selvitysvaatimukset uhkaavat hidastaa kaavatyötä ja sitä kautta kaavatyön tuloksellisuutta. Lukuisista kaavahankkeista tutkimuksista ja selvityksistä on vaikea saada arviointihetkellä kaupungille lisäarvoa.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko tekoälyä hallitusti hyödyntämällä mahdollisuus saada kaavoitusta varten toteutetuista tutkimuksista ja selvityksistä paremmin lisäarvoa kaupungin maan- ja alueidenkäytön suunnitteluun?

Tarkastuslautakunta edellyttää, että kaikki voitava tehdään Porin kaupungin kriittisen infran ja niihin liittyvien paikkatietoaineistojen turvaamiseksi.

Tarkastuslautakunta ymmärtää, että siirtyminen avoimuutta korostavasta toimintaympäristöstä hetkessä turvallisuutta korostavaan toimintaympäristöön ei lähtökohtana ole helppo.

Risto Reipas: Kaavoitusyksikkö toteaa, että nykyaikainen maankäytön suunnittelutyö yleiskaavatasolla edellyttää perinteisen suunnittelutyön lisäksi erittäin laajojen ja monipuolisten digitaalisten aineistojen hankintaa, paikkatietoaineistojen tietokantoihin vientiä, analyysien laadintaa ja aineistojen tulkintaa. Tekoälyn hyötykäyttö analyyseissä tulee olemaan tarpeen oleellisen sisällön löytämisessä, havainnollisuuden parantamisessa ja työtehtävien nopeuttamisessa. Kaavoitusyksikössä on pitkään havaittu tehtäväkentän muutokset maankäytön suunnittelussa ja tarpeet osaamisresurssin lisäämisessä. Kaavoitusyksikkö onkin valmistellut HR-yksikön kanssa, vuoden 2025 kevään aikana, maankäyttö- ja paikkatietoasiantuntijan rekrytointia kaavoitusyksikköön.

Maankäyttö- ja paikkatietoasiantuntija aloittaa kaavoitusyksikössä syksyllä 2025. Keskeiset tehtäväkokonaisuudet ovat:

- Paikkatiedon suunnittelu ja kehitystyö. Paikkatietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito sekä sisäisen koulutuksen järjestäminen. Kaavoituksen paikkatiedon pääkäyttäjätehtävät.
- Paikkatiedon ja tilastojen kerääminen, käsittely, jatkojalostaminen, analysointi, julkaisu sekä hyödyntäminen mm. ympäristön seurannassa ja tulevaisuudennäkymien hahmottamisessa.
- Kaavoitusta palvelevien paikkatietoanalyysien ja visualisointien laadinta sekä niiden tulkinta ja raportointi. • Muutosten vaikutusten arviointi ja yhdyskuntarakenteen kehityksen seuranta paikkatietomenetelmiä hyödyntäen.
- Maankäytön suunnitteluun liittyvän osallistamisen ja vuorovaikutuksen kehittäminen paikkatietomenetelmiä hyödyntäen (esim. web-pohjaisten paikkatietoratkaisujen kehittäminen).
- Osallistuminen erilaisiin paikkatietoja hyödyntäviin hankkeisiin ja tehtäviin.

Muilta osin kaavoitusyksiköllä ei ole huomautettavaa Vuoden 2024 Arviointikertomuksen havainnoista ja kommentteista, jotka koskevat kaavoitusyksikköä tai kaavoitusyksikön toimintoihin liittyviä toimenpiteitä ja hankkeita.

7.3. Suisto Kiinteistöt Oy

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhtiön henkilöriskeihin. Toimitusjohtajan resurssi on irrotettu omistajaohjauksen resurssista. Yhtiöllä ei ole muuta henkilöstöä kuin toimitusjohtaja. Nykyinen järjestely edellyttää erittäin tarkkaa hallintaa esimerkiksi jääviyskysymysten osalta. **Tarkastuslautakunta kysyy, olisiko sekä kaupungin että yhtiön edun mukaista pohtia yhtiön hallinnon vahvistamista ilman, että sillä kuormitetaan kaupungin omistajaohjausyksikön resursointia?**

Lauri Inna: Suisto Kiinteistöjen tarkoituksena on toimia Porin kaupungin elinkeinopoliittisena työkaluna. Tässä tarkoituksessa Suisto Kiinteistöt on lisännyt Porin kaupunkikonsernin omistusosuutta Karjarannan teollisuusalueella ja vuonna 2021 hankkinut omistukseensa Mäntyluodon telakan maa-alueet ja rakennukset sekä Tahkoluodosta Pohjolan Voiman puretun hiilivoimalan alueen ja jäljelle jätetyt rakennukset. Nämä toimenpiteet Suisto Kiinteistöt on toteuttanut ilman, että Porin kaupungilta on edellytetty oman pääoman ehtoista rahoitusta. Sen sijaan Porin kaupunki on myöntänyt yhtiölle lainan, jonka pääoma on 6,3 miljoonaa euroa. Suomen valtion ei tarvinnut osallistua Mäntyluodon telakan pelastusoperaatioon.

Vuonna 2021 toteutettu Mäntyluodon telakan pelastusoperaatio yhdessä Enersense Oyj:n kanssa on osoittautunut strategiseksi onnistumiseksi. Vuonna 2024 Mäntyluodon telakan toiminnan liikevaihto oli yli 70 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen toiminta hiipui, koska Enersense Oyj ilmoitti, että sen ydinliiketoiminnot eivät sisällä meriteollisuusyksikköä, jonka osalta toteutetaan strateginen arviointi.

Mäntyluodon telakan osalta Enersense Oyj toteutti heinäkuussa 2025 toiminnan siirron kanadalaiselle Davie-yhtiölle, jonka tarkoituksena on rakentaa telakalla jäänmurtajia ja muita aluksia sekä offshore-rakenteita. Suisto Kiinteistöt solmi puolestaan uuden omistajan kanssa päivitetyn vuokrasopimuksen, jonka ensimmäinen määräaikaissjakso ulottuu vuoden 2050 loppuun asti. Näillä toimenpiteillä on erittäin suuri suora työllisyyttä lisäävä vaikutus sekä merkittävät välilliset vaikutukset Porin seudun elinvoimaan.

Suisto Kiinteistöjen toimintamalli toimi hyvin Enersensen ja Davien välisen kaupan toteuttamisessa osapuolten tavoittelemassa aikataulussa. Suisto Kiinteistöt pystyi toteuttamaan vuokrasopimuksen päivittämiseen liittyvät neuvottelut ja päätöksenteon kolmessa viikossa kesälomakaudesta huolimatta. Yhtenä toimenpiteenä kaupunginhallitus antoi tässä aikahaarukassa toimenpiteelle omistajan myönteisen ennakkokäsityksen.

Toimialajohtaja Lauri Kilkku on toiminut ensin yhtiön hallituksen puheenjohtajana, ja kun yhtiön status on muutettu kaupungin strategiseksi tytäryhtiöksi, yhtiön toimitusjohtajana. Järjestely mahdollistaa kaupunginjohtajalle Suisto Kiinteistöjen välittömän ohjauksen ja seurannan, mutta edellyttää erityistä huolellisuutta. Malli on ollut hallinnollisilta kustannuksiltaan tehokas. Malli on myös poliittisen seurannan ja valvonnan alaisena yhtiön hallituksen ja kaupunginhallituksen kautta.

Yhtiöön liittyvä henkilöriski ei merkittävästi eroa muiden tytäryhtiöiden toimitusjohtajiin liittyvästä henkilöriskistä. Yhtiön strateginen rooli on viime aikoina korostunut ja yhtiöön liittyvät mahdolliset muutokset täytyy hallinnoida erityistä harkintaa käyttäen. Tähän saakka toteutettu toimintamalli on ollut kaupungin ja yhtiön edun mukaista, mistä osoituksena on yhtiön kasvu ilman kaupungin oman pääoman ehtoista pääomitusta ja viimeisimpänä osoituksena tämän vuoden heinäkuussa toteutettu Mäntyluodon telakkaan liittyvä järjestely.

Esteellisyyskysymys on käsiteltävä erityisellä huolellisuudella ja onnistuneesti. Kaupunginjohtaja toimii Suisto Kiinteistöt Oy:n omistajaohjauksesta vastaavana viranhaltijana. Toimialajohtaja Lauri Kilkku on toiminut esteellisyysäännösten mukaisesti Porin kaupungin asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Näissä tapauksissa Kilkku on sijaistanut toimintasäännön mukaiset sijaiset.

Yhtiön hallinto tulee kuitenkin uudelleen harkittavaksi, koska oletuksena on, että Mäntyluodon telakalla ryhdytään investoimaan rakenteisiin ja rakennuksiin uuden toimijan myötä. Tämä edellyttää aiempaa tiiviimpää yhteistyötä toimijan kanssa. Suisto Kiinteistöjen on huolehdittava, että sillä on tarvittava henkilöresurssi yhteistyön toteuttamiseksi. Kuitenkin on huomattava, että yhtiön organisoitumisesta vastaa yhtiön hallitus. Kaupunginvaltuuston hyväksymän konserniohjeen mukaan: ”Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta sekä yhtiön toiminnan, kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategian ja valvoo sen toteuttamista, hyväksyy riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan.”